

Stichting Welzijn Grote Grazers

Aan: Ministerie van Landbouw, Natuur
en Voedselkwaliteit
Minister G. Verburg

Contactadres: Het Spint 5
8252 JZ Dronten
Telefoon: 06 – 22169872
Email Secretariaat: tea.vandenhazel@zonnet.nl

Datum: 1 juli 2010

Betreft: Brief van 18 mei 2010 van de minister van LNV aan de Voorzitter der Tweede Kamer
'Situatie grote grazers in de Oostvaardersplassen'.

Geachte mevrouw Verburg,

Met betrekking tot de informatie over de sterftcijfers en het bijvoeren van de dieren n.a.v. de aangenomen motie van 26 maart 2010, heeft de Stichting Welzijn Grote Grazers (SWGG) onjuiste informatie geconstateerd in uw brief van 18 mei 2010 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.

Deze informatie is inmiddels óók verstrekt aan de fracties in de Tweede Kamer.

Sterftcijfers:

Op 1 mei 2010 heeft Staatsbosbeheer (SBB) de cijfers bekend gemaakt betreffende de dierenpopulatie in de Oostvaardersplassen (OVP).

Deze cijfers m.b.t. het aantal gestorven en nog in leven zijnde dieren, zijn ook aan u als verantwoordelijk minister ter beschikking gesteld.

SWGG heeft deze cijfers bestudeerd en is tot de conclusie gekomen dat de cijfers van SBB niet overeenkomen met hetgeen zij zelf heeft waargenomen.

Onder andere meldt SBB dat er in de periode van 1 januari 2010 tot 1 mei 2010 140 Heckrunderen gestorven zijn.

Bij zorgvuldig uitgevoerde tellingen van zowel op de grond alsook vanuit de lucht, heeft men kunnen constateren dat er 150 runderen **in leven** zijn geteld.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat hier sprake is van een sterftcijfer van **312** Heckrunderen ipv. 140.

Dat is 2 maal zoveel als SBB heeft aangegeven. Omgerekend in procenten kunnen we vaststellen dat daarmee 75 % van de Heckrunderen is gestorven (verhongerd, verdronken en/of afgeschoten).

Volgens de berekening van SBB komt men uit op een voor SBB acceptabele 25% sterfte onder de runderen.

Samen met de sterftcijfers van de edelherten en de Konikpaarden zou dit een gemiddeld sterftcijfer genereren van 28.1%

Ook dit gemiddelde is voor SBB alleszins acceptabel.

Door middel van genomen luchtfoto's, gemaakt door Groep Oostvaardersplassen-sterfte.nl, heeft SWGG kennis kunnen nemen van de cijfers van de getelde dieren. Deze actie heeft plaatsgevonden op 22 april 2010.

Uit deze telling blijkt dat deze cijfers vwb. de herten en de paarden redelijk overéén komen met die van SBB.

Sterftcijfers Paarden	:	Waarnemingen SWGG 297 tegenover waarnemingen SBB 295
Sterftcijfers Edelherten	:	Waarnemingen SWGG 672 tegenover waarnemingen SBB 658

Bij de Heckrunderen is echter een groot verschil waar te nemen:

Sterftcijfers Heckrunderen	:	Waarnemingen SWGG 312 tegenover waarnemingen SBB 140 .
----------------------------	---	--

Een verschil dus van **172**.

Dit betekent een sterftcijfer van **75%** procent onder de runderen.

(Gezien de omstandigheden in het gebied was er voor de dieren geen mogelijkheid om zich te verschuilen (alles is namelijk kaal) en de runderen zoeken hun heil niet in de bossen.)

Vervolg Sterftecijfers:

Constateerend dat het gras tot op heden nog onvoldoende voedsel/voeding levert voor de Heckrunderen kan worden uitgegaan van een sterftecijfer van circa 75% onder de runderen. Dit cijfer zal het gemiddelde sterftepercentage onder de dieren in de OVP sterk beïnvloeden en veel hoger doen uitkomen.

Volgens deze becijfering kan dan namelijk gesproken worden over een gemiddeld sterftepercentage van circa 40% zo niet 50%.

Bijvoeren n.a.v. de motie van 26 maart 2010

In uw brief van 18 mei 2010 stelt u dat "SBB per dag bijgehouden heeft in welke mate en door welke dieren er gebruik gemaakt werd van het extra hooi". Het publiekelijke beeld dat door SBB werd geschapen is dat de dieren "géén honger hadden en dat er nauwelijks of mondjesmaat gebruik gemaakt is van het extra voer". De dieren zouden desinteresse hebben getoond voor het extra voer dat SBB beschikbaar heeft gesteld, waaruit SBB concludeert dat er derhalve geen sprake is geweest van hongerslijden onder de dieren.

Ook stelt u in uw brief van 18 mei 2010 "dat er inmiddels vers groen voorjaarsgras aanwezig is en dat de dieren het verse gras niet zouden prefereren boven het aangeleverde voer". Hieruit zou (ten onrechte) opgemaakt kunnen worden dat met name de Heckrunderen in dermate goede conditie zijn dat zij zelfs niet talen naar vers groen gras.

SWGG is echter n.a.v. verschillende onderzoeken die zowel op de grond als vanuit de lucht hebben plaatsgevonden, tot geheel andere conclusies gekomen:

- Uit eigen en persoonlijke waarnemingen heeft SWGG, in tegenstelling tot hetgeen u in uw brief van 18 mei 2010 heeft vastgelegd, kunnen constateren dat vrijdagavond 26 maart 2010 géén schraal hooi maar ronde balen kuil (in plastic gewikkeld) het gebied in werden gereden;
- Deze balen kuil werden op 9 plekken neergezet en niet verspreid over het hele gebied. De dieren hadden daarom moeite om het voer te vinden. 24 Balen op 2000 hectare is als een speld in een hooiberg;
- Een andere reden dat de dieren het voer niet meteen zouden willen eten is de smaak van kuil; Kuil staat in smaak verder af van de dieren dan hooi. Kuil in plastic gewikkelde balen heeft een fermentatiesmaak; De smaak komt overéén met die van enigszins zure witte wijn; Dát is dus de reden dat het even duurde voordat de dieren daarvan gingen eten;
- Het voer is niet verspreid maar is van plastic ontdaan in zijn geheel neergezet. Dat is te vergelijken met iemand een bevroren biefstuk voor te zetten zonder bestek. Ook dát vormde voor de dieren een drempel om te eten;
- Ondanks alle opgeworpen drempels en in grote tegenstelling tot wat in de brief van 18 mei 2010 geschreven staat is al het voer binnen enkele dagen schoon opgegeten;

Uitgaande van bovengenoemde gegevens kunnen wij het volgende samenvatten:

- Er is géén schraal hooi aangeboden maar kuil, dat wel degelijk in eerste instantie een onaangename bijgeur voor de dieren heeft en dus gewinning nodig heeft;
- De Konikpaarden hebben het aangevoerde voer zeer zeker wél gegeten;
- Vanuit de lucht is te zien geweest dat de grond rondom de voederplekken volkomen zwartgetrapt is door de dieren;
- SBB heeft niet gemeld dat zij het aanleveren van het voer niet correct hebben uitgevoerd;
- Er bestaat grote onduidelijkheid over de **hoeveelheid** voer dat werd aangeleverd en ook met welke **regelmaat** dit gebeurd is. M.a.w. hoeveel voer en hoe vaak?; SWGG heeft de indruk dat dit maar éénmalig is gebeurd na het aannemen van de motie van 26 maart 2010;
- SBB heeft het voer slechts op 9 plekken aangeleverd i.p.v. het los te maken en uit te spreiden;
- SBB heeft het voer in **gehele** balen aangevoerd en na het verwijderen van het plastic de balen in z'n geheel achtergelaten. SBB heeft niet de moeite genomen om het voer over het gehele gebied verspreid aan de dieren aan te bieden;
- Deze manier van voeren maakte dat de dieren zelf forse inspanningen moesten verrichten om het voer tot zich te nemen;
- Vele dieren waren namelijk dermate verzwakt dat zij deze voederplekken niet meer op eigen kracht konden bereiken;
- Logisch dat de sterkste dieren wél gebruik konden maken van het aangeleverde extra voer... zij konden zich nog voortbewegen;

Flora en Bodemgesteldheid

Daarnaast wordt in uw brief van 18 mei 2010 aangegeven dat de bodemgesteldheid inmiddels dermate is hersteld dat er inmiddels weer voldoende gras aanwezig is.

SWGG stelt echter dat het tegenovergestelde het geval is.

Zéér recente onderzoeken in juni van dit jaar hebben uitgewezen dat:

Vervolg Flora en Bodemgesteldheid:

- Het gras zich zeker niet in die mate heeft kunnen herstellen dat het voldoende voedsel kan bieden aan zowel de grote grazers alsook aan de inmiddels neergestreken vogels (ganzen, aalscholvers e.d.);
- Het gras op de vlaktes is meer geel gras en niet groen;
- Het gras wordt door de enorme ganzenpopulaties dermate kort afgegeten dat het overgebleven gras te kort is voor de dieren om af te grazen. Hier moet dan ook eerder gesproken worden over 'schaven' of 'schrappen' i.p.v. grazen;
- Dit schrappen/schaven vergt extra veel energie van de dieren. Energie die ze door hun slechte lichamelijke toestand echter niet hebben;
- Jonge hertenkalveren worden zwak geboren en sterven omdat de moederdieren zelf al sinds lange tijd géén goede gezonde voeding hebben kunnen vinden in de OVP;
De moederdieren verkeren zelf al in slechte gezondheid en kunnen daarom geen goede, gezonde voeding leveren voor de jongen;
De jonge hertenkalveren verhongeren dus weer op hun beurt;
- Onder de overgebleven bomen in het bos groeit geen jonge aanwas maar slechts distels en brandnetels.
Een teken van een slechte gesteldheid van bodem en bos;
- De flora is dermate aangetast dat momenteel nog slechts 25 à 30% van de bomen leeft. De rest van de bomen ligt dood over het gebied verspreid of staan er kaal en zonder blad bij;
- Het water is op sommige plaatsen dermate vervuild dat het de dieren niet meer van gezond drinkwater kan voorzien;
Oorzaak hiervan moet gezocht worden in de vele uitwerpselen van de duizenden vogels in de OVP, waardoor het fosfaat- en nitraat gehalte veel te hoog is geworden.

Kortom: SWGG kan, met al het bewijsmateriaal dat zij heeft kunnen verzamelen, vaststellen dat de gehele biotoop in de OVP aan overpopulatie en overbegrazing ten onder dreigt te gaan.

SWGG verzoekt u derhalve het volgende:

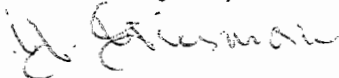
- Het gestelde in uw brief van 18 mei 2010 aan de Tweede Kamer te herroepen daar u met de cijfers van SBB de Tweede Kamer onjuist heeft geïnformeerd over de werkelijke sterftcijfers onder de dieren in de OVP.
- Het gestelde in uw brief van 18 mei 2010 aan de Tweede Kamer te herroepen daar u de Tweede Kamer onjuist heeft geïnformeerd over het extra bijvoeren van de dieren in de OVP.
- Het gestelde in uw brief van 18 mei 2010 aan de Tweede Kamer te herroepen daar u de Tweede Kamer onjuist heeft geïnformeerd over de bodemgesteldheid van de OVP.
- In verband met de onduidelijkheid t.a.v. door LNV gepubliceerde cijfers en datgene wat SWGG heeft waargenomen, verzoekt SWGG **met klem** om **ALLE** relevante en exacte data zoals wordt aanbevolen in de ICMO – aanbeveling onder 5.1 en 5.2. beschikbaar te krijgen.
- Tevens verzoeken wij een afspraak te entameren met de evaluatie commissie wanneer deze in Nederland vergadert, zodat SWGG in gesprek en overleg kan met deze nog aan te stellen commissie.
- Uw visie, gebaseerd op de informatie van SBB, kritisch te overwegen en drastisch te herzien.

SWGG zal er voor waken dat het ministerie de juiste informatie zal hanteren en de Tweede Kamer hiervan op de hoogte zal stellen.

Wij zien uw reactie gaarne tegemoet.

Met vriendelijke groet.

Y.G. Bierman
Voorzitter Stichting Welzijn Grote Grazers

W.A. van den Hazel
Secretaris Stichting Welzijn Grote Grazers

Cc.: Alle politieke partijen in de Tweede Kamer
Staatsbosbeheer
Dierenbescherming
Stichting De Faunabescherming
Stichting Viervoeters
WSPA Nederland
Vereniging het Edelhert
KNMVD

Stichting Welzijn Grote Grazers

Aan: Staatsbosbeheer
De heer Chr. Kalden
Postbus 1300
3970 BH Driebergen

Contactadres: Het Spint 5
8252 JZ Dronten
Telefoon: 06 – 22169872
Email Secretariaat: tea.vandenhazel@zonnet.nl

Datum: 1 juni 2010

Betreft: Brief inzake welzijn grote grazers in de Oostvaardersplassen.

Geachte heer Kalden,

Stichting Welzijn Grote Grazers wil u, Staatsbosbeheer (hierna te noemen SBB), aanspreken over het project Oostvaardersplassen (hierna te noemen OVP).

De afgelopen winter is veel ophef ontstaan, ook onder de Nederlandse burgers, over de situatie van de grote grazers, herten, runderen en paarden in de OVP.

De Stichting Welzijn Grote Grazers (hierna te noemen SWGG) heeft helaas moeten constateren dat SBB, ondanks diverse steekhoudende argumenten en herhaaldelijk aandringen om de zorgplicht voor deze dieren serieus te nemen, niet opgewassen blijkt te zijn tegen een dergelijk uit de hand lopend project.

De door Staatsbosbeheer 'geregisseerde' massale hongerdood is één van de ergste vormen van dierenmishandeling. Dit mag niet nogmaals plaatsvinden.

Alleen ingrijpen vanuit de politiek middels een motie van 26 maart 2010, heeft er voor gezorgd dat de dieren alsnog werden bijgevoerd. Voor vele dieren echter veel te laat.

Zij 'mochten' na een zeer lange periode van pijnlijk hongeriïden alsnog een trieste dood sterven.

Dat een menselijk brein een project met levende wezens start, waarbij uitgegaan wordt van het behalen van 'targets van 30% sterfte' is beschamend.

Beweren dat het hier om wilde dieren gaat en de situatie in de OVP vergelijken met de Serengeti in Afrika, is bijna naïef te noemen, ware het niet dat hier sprake is van een schandelijke en schadelijke 'naïviteit' met zeer dierovriendelijke gevolgen.

'Saillant' detail om te weten dat de Afrikaanse naam 'Serengeti' 'Eindeloze Vlakte' betekent.

Mede daarom al gaat het hier om een vergelijking die totaal mank gaat.

Op de grote 'eindeloze vlaktes' in Afrika is sprake van wilde dieren die vrijwel onbenaderbaar zijn voor de mens. Zij hebben echter wél enorme uitwijkmogelijkheden om, ongehinderd door hekken, de mens te ontlopen en naar voedsel te zoeken.

Daar kan men inderdaad spreken van 'de natuur haar gang laten gaan'...dat kan daar vrijwel niet anders.

Dit geldt echter niet voor een klein land als Nederland waar geen ruimte is voor dit soort projecten.

De dieren hebben hier geen uitwijkmogelijkheden. Zij worden omringd door alles wat met mensen te maken heeft: spoorlijn, dijken, wegen, water, wegroosters, hekken enz.

Zij vermenigvuldigen zich in zodanig tempo dat nu in de OVP veel te veel dieren op een te klein stuk grond opgesloten zijn.

Ongeacht het soort 'natuurgebied' en ongeacht de vraag of hier wel van 'natuur' sprake is, dient er in alle gevallen te worden **beheerd**. Ook natuur vraagt om beheer.

De dieren in de OVP komen hier van oorsprong niet vandaan. De Heckrunderen en de Koniksparden zijn uitheemse soorten. Zij zijn geïmporteerd omdat ze van oorsprong hier niet vandaan komen.

De Schotse geïmporteerde edelherten kunnen wel als inheems beschouwd worden, omdat de soort ook in Nederland altijd al voorkwam en nog voorkomt.

Volgens SBB gaat het hier "niet" om gehouden dieren.

Als argument voert SBB aan dat er meer dan 5600 ha leefgebied beschikbaar zou zijn voor deze dieren. De werkelijkheid is echter anders. Daar ongeveer 3400 ha. van dit gebied in beslag genomen wordt door water, kunnen we dus vaststellen dat er voor de dieren uiteindelijk maar een oppervlakte van 2200 ha. aan echte leefruimte beschikbaar is.

Hetgeen veel te klein is voor zoveel gehouden dieren.

Het eetgedrag, de manier van eten en de spijsvertering van de diverse diersoorten, verschillen zoveel van elkaar dat zij elkaar voor de voeten lopen en het gras letterlijk voor elkaars neus 'wegmaaien'.

Daarom is ook de combinatie van de verschillende diersoorten funest.

Dit geldt ook voor de flora die zich niet tijdig voldoende kan herstellen om voldoende voedsel te kunnen leveren.

Inmiddels hebben deskundigen kunnen constateren dat ook de flora in de OVP zich in een zodanig neerwaartse spiraal bevindt dat in de toekomst steeds minder voedsel voor de dieren beschikbaar zal zijn.

Er is inmiddels sprake van degeneratie van de bomen, planten en de bodem.

De gehele biotoop staat onder grote druk en zal zonder menselijk ingrijpen verloren gaan.

SBB beschouwt het als een prestatie dat zij met het project OVP een pioniersfunctie vervult in deze nieuwe, procesgestuurde vorm van natuurbeheer in Europa.

Daarbij vindt zij sterftcijfers van 30 à 40 % van de dieren normaal en acceptabel.

Men vreest dat het bijvoeren van de dieren dit nieuwe beheersproces, dat ook in andere delen van Europa nog in ontwikkeling is, zal verstoren.

Daar bij dit nieuwe beheersproces elke vorm van zorg en aandacht voor dieren ontbreekt, is SWGG van mening dat er bij deze beheersvorm sprake is van wrede dierenmishandeling. Volgens de wet is dierenmishandeling een strafbaar delict, waar sancties op moeten volgen.

SWGG vindt dit project meedogenloos en volstrekt onacceptabel!

Zowel flora als fauna wordt grote onherstelbare schade toegebracht en ter wille van deze zgn. 'pioniersfunctie' hebben inmiddels vele duizenden dieren van honger moeten lijden alvorens te sterven, al of niet door de kogel van SBB.

En indien dit project niet wordt gestopt zullen vele dieren hen nog volgen.

SWGG vindt dit getuigen van een groot gebrek aan mededogen en minachting voor de natuur, zowel flora als fauna.

SWGG stelt daarom dat dit project moet stoppen en dat de politiek hier haar verantwoordelijkheid en maatregelen dient te nemen. Er moeten duidelijke en wettelijke regels komen om dit soort 'experimenten' met dieren te verbieden cq. te voorkomen.

SWGG stelt dat, indien de politiek verzuimt adequate maatregelen te nemen ten faveure van de dieren en dit project laat voortbestaan, de politiek medeverantwoordelijk gehouden kan worden voor veel dierenleed en vooral veel dierensterfte !

26 Maart 2010 werd de motie vóór bijvoeren van de dieren in de OVP door de meerderheid van de politieke partijen in de Tweede Kamer aangenomen.

SWGG doet een dringend beroep op deze (en alle) politieke partijen om dit ' OVP-experiment' definitief af te keuren en te doen stoppen, zodat een einde komt aan dit dramatische en dieronterend dierenleed.

Stichting Welzijn Grote Grazers

De doelstelling van Stichting Welzijn Grote Grazers richt zich, zoals moge blijken uit de naam, op het welzijn van de grote grazers in Nederland.

Het project OVP zal hierbij een grote prioriteit krijgen.

Haar doel zal zijn om de diverse instanties als SBB, Dierenbescherming en Faunabescherming, alsmede de politiek te blijven benaderen om hen tot ander inzicht te bewegen.

Met als beoogd resultaat dat een einde zal komen aan dit soort projecten met dieren. Projecten die uiterst tragisch en nodeloos dierenleed veroorzaken.

SWGG vindt het onacceptabel dat dit soort dierenverwaarlozing in Nederland met toestemming van de rechter kan plaatsvinden. Iedere eigenaar en houder van dieren dient zich aan de zorgplicht te houden zoals omschreven in artikel 37 van de (Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (hierna te noemen GWWD).

Indien men geen eigenaar/houder van dieren is dan is artikel 36, lid 3 van de GWWD van toepassing.

Voldoet men niet aan de eisen dan zouden zware sancties moeten volgen.

Het heeft er alles van weg dat deze wetten niet gelden voor SBB. Met de juridische uitspraak van de rechter in 2007 lijkt SBB boven de wet te zijn gesteld en hoeft geen enkele verantwoording af te leggen voor haar gedragingen en omgang met de grote grazers in de OVP. Aan deze scheefgetrokken situatie moet een einde komen.

Ook moeten wij voorzichtig zijn om het draagvlak voor het beheer van de natuur niet te verspelen. Iets dat zeker ook SBB zich zeer serieus zou moeten aantrekken.

Herhaling van een dergelijke dieronterende situatie mag niet meer plaatsvinden.

SWGG heeft haar hoofddoelstelling geformuleerd en gespecificeerd volgens bijlage: '**Hoofddoelstelling**'.

Met vriendelijke groet.

Y.G. Bierman

Voorzitter Stichting Welzijn Grote Grazers

W.A. van den Hazel

Secretaris Stichting Welzijn Grote Grazers

Cc.: Ministerie van Landbouw, Natuur en Veeteelt

Fractie: CDA

Fractie: VVD

Fractie: PvdA

Fractie: PVV

Fractie: CU

Fractie: D66

Fractie: PvdD

Fractie: SGP

Fractie: SP

Fractie: Groenlinks

Fractie: Trots op Nederland

Dierenbescherming

Stichting De Faunabescherming

Stichting Viervoeters

WSPA Nederland

Bijgesloten: Bijlage Hoofddoelstelling SWGG

BIJLAGE: HOOFDDOELSTELLING

Stichting Welzijn Grote Grazers gaat uit van de volgende hoofddoelstelling:

In Nederland dient de wettelijke zorgplicht voor alle dieren te worden toegepast !!

ALLE dieren hebben recht op zorg !

Stichting Welzijn Grote Grazers stelt zowel aan SBB en andere dier- en natuurgerelateerde instanties, alsook aan de politiek, eisen die in onderstaande stellingen zijn vastgelegd:

1. Voor elke instantie en/of overheid in Nederland geldt dat zij wvb. het wel of niet houden van dieren aan de artikelen 36 en 37 van de GWWD dienen te voldoen.
  - Ervan uitgaande dat SBB houder is van de dieren, dan geldt artikel 37 van de GWWD en is zorgplicht vereist.
  - Indien Staatsbosbeheer geen houder is van de dieren dan geldt ook voor SBB het gestelde in artikel 36 lid 3 van de GWWD: "Een ieder is verplicht hulpbehoevende dieren de nodige zorg te verlenen".

Ergo: ALLE dieren hebben recht op zorg !

2. In een geciviliseerd land als Nederland mag de wetgever instanties en overheden niet ontheffen van de zorgplicht voor dieren, zoals die is vastgelegd in de GWWD. Ongeacht of en afhankelijk van het feit of men wel of geen eigenaar/houder is van dieren, dient **een ieder** in Nederland zich te houden aan de artikelen 36 en/of 37 van de GWWD.
Dierenmishandeling en Dierenverwaarlozing moeten derhalve **altijd** conform de wet gesanctioneerd worden.
3. Er moet (dagelijks) bijgevoerd worden indien nodig.
4. Er moet sprake zijn van goede en adequate beschutting voor de dieren tegen extreme weersomstandigheden.
5. Er moet sprake zijn van voldoende en gezonde flora (bomen, gras) om de dieren beschutting te bieden bij rust, of bij het bevallen. Riet en goede kwaliteit water moeten de juiste omstandigheden bieden voor drinken en baden.
6. De landschapsindeving is van groot belang voor de dieren. Derhalve moet met het goed doordacht, weloverwogen en vooral diervriendelijk beheren van de dieren, tegelijkertijd de flora de gelegenheid krijgen om te herstellen.
7. Er moet sprake zijn van een verantwoord aantal dieren in de OVP, zodat zij de ruimte hebben en de draagkracht van het gebied OVP weer in balans raakt.
8. Er moet sprake zijn van regelmatige controle/onderzoek van de dieren door bevoegde en vooral kundige dierenartsen, die het welzijn en het belang van de dieren vooropstellen.
9. Er moet aandacht besteed worden aan eventuele mogelijkheden voor anticonceptie.
10. Indien afschot onvermijdelijk is, dient dit te geschieden door beroepsbeheerders / beroeps beheersjagers, die zichzelf in dienst stellen van de dieren en niet andersom!. Deze beroepsbeheerders moeten aan diverse zwaarwegende eisen voldoen. Zij moeten hun taak met respect en met kundigheid uitvoeren, waarbij het belang van het dier uiteraard voorop dient te staan.
11. Het plaatsen van wolven als predators is zinloos en overbodig. De wolf is geen dier dat zieke of stervende dieren zal bejagen en/of aanvreten en is derhalve niet geschikt als predator.
12. Derhalve dienen ook de huidige plannen voor een 'corridor' met Duitsland van tafel te gaan. Dit zal alleen maar meer dierenleed veroorzaken. Dit geldt ook voor de wolven.
13. Het behalen van sterftetargets van dieren (hier 30%), zoals vastgesteld door SBB dient veroordeeld en verboden te worden.
14. Een door SBB zelf samen te stellen commissie voor de evaluatie van het project Oostvaardersplassen is niet neutraal en objectief.
Dit is ongeloofwaardig en daarmee onacceptabel. Het is de slager die zijn eigen vlees keurt.
Voor evaluatie van dit project dient derhalve een **onafhankelijke** commissie te worden samengesteld.

== =